

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas sayısı:1980/48

Karar sayısı:1980/41

Karar günü:17/6/1980

Resmi Gazete tarih/sayı:3.11.1980/17149

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Diyarbakır - Hakkari - Mardin - Siirt - Urfa İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi.

İTİRAZIN KONUSU : 13/5/1971 günlü, 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasasının 15/5/1973 günlü, 1728 sayılı Yasa ile değişik 13. maddesinde yer alan "Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları, Sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla" sözcüklerinin Anayasanın 12. ve 32. Maddelerine aykırılığı öne sürülmüş ve iptali istenmiştir.

I- OLAY:

24/12/1979 gününde, bir silâhla yaralama olayı üzerine, Van Cumhuriyet Savcılığınca düzenlenen 28/12/1979 günlü iddianame ile sanık hakkında "taâmmüden adam öldürmeye tam teşebbüs ve ruhsatsız tabanca taşıma" suçlarından dolayı Van Ağır Ceza Mahkemesinde kamu davası açılmıştır. Yapılan yargılamada 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın 13/1. maddesi gereğince görevsizlik kararı verildiğinden, dava dosyası Diyarbakır-Hâkkari-Mardin-Siirt- Urfa İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'ne gönderilmiştir. Bu mahkeme ise, 29/2/1980 gününde, esas 1980/340 sayı ile; Van Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının yerinde olmadığı belirtilerek, 12/6/1979 günlü, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesi Yasasının 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına karar vermiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi, 24/3/1980 günlü kararı ile, Anlaşmazlığın, niteliğine göre askeri yargı yerinin görev alanına girdiği sonucuna varmış ve bu nedenle Diyarbakır - Hakkari - Mardin - Siirt - Urfa İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin başvurusunu reddetmiştir.

Diyarbakır - Hakkari - Mardin - Siirt - Urfa İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi 12/5/1980 günlü oturumda, 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın 1728 sayılı Yasa ile değişik 13. maddesinin başlangıcında yer alan "Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlara..." biçimindeki sözcüklerin Anayasa'ya aykırı olduğundan söz ederek, iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına karar vermiştir.

III- METİNLER :

1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın iptali istenen sözcükleri içeren, 15/5/1973 günlü, 1728 sayılı Yasa ile değişik 13. maddesi şöyledir :

"Madde 13- Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları, sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla, Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumî ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi Sıkıyönetim Askerî Mahkemesinde bakılır."

IV- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İktüzüğünün 15. maddesi uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında, aşağıdaki sorun üzerinde durulmuştur:

Anayasanın değişik 151. ve 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Yasanın 27. maddelerine göre, bir davaya bakmakta olan mahkeme, o davada uygulanacak yasa hükümlerini Anayasaya aykırı görmesi ya da taraflardan birinin o doğrultudaki savının ciddi olduğu kanısına varması durumlarında, Anayasa Mahkemesi'ne başvurma yetkisine sahiptir. Buna göre, bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi koşullarından birisi de iptali istenen hükmün o davadaki uygulanacak hüküm niteliğinde olmasıdır.

Bakanlar Kurulunca 26/12/1978 gününde; "Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni, temel hakları ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin, kesin belirtilerinin ortaya çıktığı" gerekçesiyle 13 İlde iki ay süre ile Sıkıyönetim ilân edilmiş, görülen lüzum üzerine Anayasanın 124. maddesinde öngörülen her türlü durum ve olasılıklara karşı, 24/4/1979 tarihinde Bakanlar Kurulunca verilen ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısının 25.4.1979 tarihli 7 nci Birleşiminde onaylanan kararla 26/4/1979 tarihinden geçerli olmak üzere Diyarbakır İli de Sıkıyönetim Bölgesi içine alınmıştır.

Van Cumhuriyet Savcılığının 28/12/1979 tarihli iddianamesine göre, dava konusu suç 24/12/1979 gününde işlenmiştir.

Suç Sıkıyönetim ilânından sonra ve sıkıyönetim bölgesi dışında işlendiğine göre, iptali istenen hükmün bu davada uygulanmasına olanak yoktur. Başka bir deyişle, sıkıyönetim ilânından sonra işlenen suçtan dolayı görülmekte olan dava iptali istenen "Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçların, Sıkıyönetim ilânından evvel işlenmiş olanlarla" biçimindeki sözcüklerin kapsamı dışında kaldığından, anılan hükmün bu davada uygulanma durumunda bulunduğu düşünülemez.

Gösterilen nedenlerle itirazda bulunan mahkemenin yetkisizliği yönünden başvurunun reddine karar verilmelidir.

SONUÇ:

İtiraz yoluna başvuran Mahkemenin, baktığı davada 13/5/1971 günlü 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasasının 1728 sayılı Yasayla değişik 13. maddesinde "Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla..." biçiminde yer alan hükmünü suçun sıkıyönetim ilânından sonra ve sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olması yönünden uygulama durumunda bulunmadığına ve başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine,

17/6/1980 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Şevket Müftügil

Başkanvekili
Ahmet H. Boyacıođlu

Üye
Osman Tokcan

Üye
Ahmet Salih Çebi

Üye
Muammer Yazar

Üye
Adil Esmer

Üye

Üye

Üye

Esas sayısı:1980/48
Karar sayısı:1980/41

Nihat O. Akçakayalıođlu

Nahit Saçlıođlu

Hüseyin Karamüstantikođlu

Üye

Kenan Terziođlu

Üye

Orhan Onar

Üye

Necdet Darıciođlu

Üye

İhsan N. Tanyıldız

Üye

Yılmaz Aliefendiođlu

Üye

Yekta Güngör Özden